

VASA ELEKTRISKAS
KUNDTIDNING **1** 2018

Nette

TEMAT

Den hetaste botrenden just nu: Gemenskap

Modellskepp
som passion

Emendo
skämmer bort
bastuvänner

Grönt ger lycka

Mari K. Niemi:
"Hylla dina misstag"

MIKKO LEHTIMÄKI

LEDAREN

Funderingar kring solenergi

FÖR 20 ÅR SEDAN fick jag bekanta mig med ett solkraftverk i Kalifornien – det största i sitt slag under den tiden. Kraftverket fungerade som vilket värmekraftverk som helst, förutom att ångan i dess ångturbin inte uppvärmdes i en kraftverkspanna, utan genom att med hjälp av solen hetta upp vatten på skålformade spegelytor. Produktionen i kraftverket kändes orimligt liten med tanke på hur stort markområde konstruktionen med sina speglar och rör krävde.

Under min vintersemester fick jag konstatera att det mellan Las Vegas och Los Angeles idag finns ett flertal solkraftverk. I Mojaveöknen nära staden Barstow samt i Bolder City, Nevada, är de solpaneltäckta markerna en imponerande syn. Också enstaka gårdar och fastigheter hade sina solpaneler, även om de var färre än jag förväntat mig.

I Kalifornien används mest el när behovet att kyla ner byggnader är som störst. Behovet av nerkylning och produktionen av solenergi ökar och minskar parallellt längs med dagen, med en liten fördröjning. Solen går upp och ger den energi fastigheterna kyls ner med. Tanken funkar såväl på fastighetsnivå som i hela delstaten. Solenergins extra bonus kommer av att det finns gott om soliga dagar året om.

Ser man på dygnet så får vi också i Finland mest solenergi när elförbrukningen är som störst. När solen skiner vakar vi längre och håller oss mer aktiva, och använder således el till så gott som allt vi gör.

Här får vi dra nytta av solenergin i stort sett under halva året, och de molniga dagarna är många. Allra störst är behovet av el under den halva av året när vi inte ens teoretiskt kan få solenergi på grund av att solen håller sig borta. Mest får vi igen just då när behovet är som minst.

Nyttan av att skaffa solpaneler i Kalifornien är åtminstone trefaldig jämfört med Finland. Trots det ökar antalet paneler i Finland med oerhörd fart.

Med önskan om en solig vår till vår förnyade tidnings läsare!

Hannu Linna
verkställande direktör

Innehåll

Temaartikeln i detta nummer handlar om den hetaste botrenden just nu: den moderna gemenskapen. Att göra saker tillsammans, ha gemensamma projekt och hjälpas åt grannar emellan går fint i ett vanligt husbolag.

- 3 I FRAMTIDEN**
Smart styre visar vägen
- 4 TEMA**
Nya grannskap
- 12 BABEL**
Mari K. Niemi: "Fira dina misstag"
- 14 SMARTARE HEM**
Grönt gör gott
- 16 PASSION**
Mikael Blomberg: "När jag fått ett skepp färdigt måste jag genast börja bygga på nästa"
- 20 AKTUELLT**
Bl.a. smarta elnöt, sköt om din frys, grön fjärrvärme, Kristian Bäck
- 24 VASAKOMPETENS**
Ett jobb med doft av bastu
- 26 KORSORD**
- 27 RECEPT**
Ramensoppa i bästa sparristider

KONCERNEN VASA ELEKTRISKAS KUNDTIDNING

Följande Nette utkommer 31.8.2018
Postadress: PB 26, 65101 Vasa
Besöksadress: Kyrkoesplanaden 6, 65100 Vasa
Växel: 06 324 5111
Kundtjänst: 06 324 5750, kundtjanst@vasaelektriska.fi
Felanmälningar: 06 324 5750 (24 h, samtalen spelas in)
Internet: www.vasaelektriska.fi
ISSN: 1458-7297

Produktion: Aller Ideas
Chefredaktör: Mikaela Jussila,
nette@vasaelektriska.fi
Redaktionskommitté: Olli Arola, Håkan Bodö,
Göran Heino, Mikaela Jussila, Tiina Lillbacka,
Beatrice Lundqvist
Tryckeri: UPC Print
Pärmbild: Heli Blåfield

Smart styre visar vägen

Text **ELINA VIRONEN**

BILISTER HAR KUNNAT ta hjälp av navigаторer i över ett årtionde. Snart kan även cyklister unna sig samma lyx. Franska Velco har utvecklat ett smart cykelstyre, Wink Bar, som kommunicerar med cyklistens smartphone och använder sig av dess navigationsteknik. Styret visar dig vägen genom att blinka till vänster eller höger när du ska svänga. En ljussignal uppmärksammar dig också på inkommande samtal eller sms. Efter cykelturen visar styrets app hur många kilometer du har cyklat, hur fort du har åkt och hur många kalorier – på ett ungefär – du har förbränt.

Wink Bar är också ett stöldlarm. Far någon iväg med cykeln utan att låsa upp styret utlöser mobilappen ett larm och lokaliserar cykeln. Styrets lås öppnas antingen med Bluetooth på mobilen eller med RFID-fjärridentifiering.

Velco finansierade tillverkningen av de första tre tusen styrstängerna med gräsrotsfinansiering. Förhandsbeställarna får sina smartstyren i maj. Efter det ska Wink Bar finnas att köpa i butikerna i Frankrike och på nätet.

"I Finland kan man köpa Wink Bar uppskattningsvis i början av nästa år", säger Velcos marknadsföringschef **Johnny Smith**.

Wink Bar belönades på världens största konsumentelektronikmessa CES i Las Vegas i januari. På CES presenterades i tiderna också sådana framtidens tekniska underverk som videokameran och CD-skivan.

Vilken höj som helst går att förvandla till en smartcykel genom att byta ut styrstängan mot en Wink Bar.

Nya grannskap

Social gemenskap är dagens hetaste trend inom boende. Den bygger vidare på uråldriga traditioner av bygemenskap: att bära omsorg om våra närmaste, att göra saker tillsammans och dela på ansvar. Vi tog reda på vad modern social gemenskap innebär.

Text TERHI HAUTAMÄKI *Bilder* HELI BLÅFIELD

Jonna Alava trivs med sin son Mitja i Generationskvarterets gemensamma utrymmen. "Vi har varit på alla bruncher och barnklubbmöten. Dessutom har jag utnyttjat kvarterets gym."

Samlingsrummet i flervåningshusets nedre våning fylls av sorl. Det stora bordet är dukat med sallad, baguetter, omeletter och bullar. Ett fyrtiotal grannar, en del i morgontofflor, andra mer upplädda, tar för sig av brunchen. De vuxna betalar fyra euro för maten, barnen slevlar i sig knäckkorv och köttbullar gratis.

Så här många grannar i samma rum en lördagsmorgon hör inte till vanligheterna i ett husbolag, men det här är precis den sociala gemenskap som man strävar efter i Generationskvarteret på Busholmen i Helsingfors.

Jonna Alavas son **Mitja Ohtonen**, 3, tumlar om i lekhörnan och ger sig inte ens tid för en bulle. Det lilla lektältet rasar ihop under leken.

"Här i samlingsrummet leker kvarterets barn ibland om kvällarna. När Mitjas energinivå blir för hög därhemma känns det bra att kunna komma hit", förklarar Alava.

Familjen flyttade till Busholmen i mars förra året. De har deltagit i den månatliga brunchen och gått till Mannerheims Barnskyddsförbunds klubb i de gemensamma utrymmena.

Social gemenskap intresserar dem i synnerhet för barnets skull.

"Vi har inget särskilt socialt skyddsnät här eftersom mor- och farföräldrarna bor i norra Finland", säger Alava.

Hemkvarterets sociala gemenskap känns trevlig.

"Här kommunicerar grannarna med varandra och blir bekanta, vilket är annorlunda jämfört med våra tidigare erfarenheter av höghusboende."

Bandträningar och filmkvällar

Namnet Generationskvarter kommer från tanken att föra samman människor i olika åldrar och med olika livsmiljöer. Kvarteret för cirka 400 invånare omfattar tre hus. Ett av husen inrymmer studentbostäder, ett annat Bostadsstiftelsens Hitas-lägenheter medan det tredje består av Setlementtiasunnot Oy:s hyres- och bostadsrättsbostäder.

Planeringen av kvarteret inleddes år 2010 och utöver en grupp företag medverkade också Aalto-universitetet, Tekes, Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA), miljöministeriet och Helsingfors stad. Det första huset blev färdigt år 2015, det sista för ett drygt år sedan.

När kvarteret planerades lyssnade man på invånarnas önskemål. De tre husens gemensamma utrymmen blev stora och mångsidiga. På Stagen,

dvs. scenen med en liten läktare, har man bland annat visat dokumentärfilmer. I bandträningsrummet hålls spelövningar med en instruktör en gång i veckan: tiden får utvisa om invånarna kommer att bilda ett kvartersband en vacker dag. En verkstad för små träarbeten är på kommande. Gymmet har också en personal trainer.

Kvarteret har väckt intresse och fungerar som provplats för många utomstående hobbyinstruktörer och forskare. Både dansimprovisation och en läsecirkel står på programmet.

Alla får leva på sitt eget sätt

Också i traditionella husbolag bor det en brokig skara människor i olika åldrar, man ordnar gårdstalko och stiftar bekantskaper.

Det speciella med grannskapet på Busholmen är att social gemenskap utgör utgångspunkten för all planering. Utrymmena planerades för att invånarna skulle kunna träffas.

I Generationskvarteret samordnas gemenskapen av en kvartersvärd som kommer med uppslag och arrangerar verksamhet för invånarna (läs artikeln på sida 11).

Men även i den urbana byggemenskapen får man trivas i sitt eget hem. Studenterna visar sig ganska sällan i de gemensamma utrymmena. Deras liv finns utanför hemmet och många byter bostad ganska ofta.

Spelregler behövs

"Social gemenskap kräver ett visst mått av strukturer", säger **Anna Rundgren**, som njuter av brunchen med sin make och sina två söner.

Det måste finnas spelregler för de gemensamma utrymmena och t.ex. hur ofta man kan boka dem för egna ändamål, så som familjefester. Familjen Rundgren har ordnat barnfester i gemenskapslokalen. Pojkarna tyckte också om lillajulsfesten och skinkbingot före julen.

Socialt grannskap är välbekant för familjen. De bodde tidigare i ett trivsamt husbolag med en innergård som var i flitigt bruk.

Gemenskapen är givande, men även utmanande, konstaterar många invånare på brunchen. Det märktes redan under förberedelserna: en del är storsinta, andra har en striktare syn på hur man portionerar, dukar och serverar. Alla har sitt eget sätt och sina egna preferenser, och delaktighet kräver flexibilitet och kompromisser.

Grannarna i Generationskvarteret diskuterar redan ivrigt kommande händelser. Man har kommit överens om temat för de följande bruncherna: det blir veganmat och New York. ■

Följande
Generations-
kvarter byggs
i Joensuu och
Tammerfors.

4 orsaker till ökad social gemenskap

I Generationskvarteret på Busholmen sträcker sig hemmet till gemensamma utrymmen där det är lätt att bli bekant med grannarna och trevligt att tillbringa fritiden.

1 Alla vill inte bo ensamma.

Över en miljon finländare bor ensamma. Det är inte alltid deras eget val. Kompisbostad eller social gemenskap med grannarna intresserar många ensamboende, det lindrar ensamheten och är ett alternativ till en traditionell kärnfamilj.

"I Finland råder det sedan länge en självständighetskultur: man ska reda sig själv. Generationernas oberoende av varandra har varit mycket starkt. Kanske den sociala gemenskapen är en motreaktion", funderar arkitekten och forskaren **Katja Maununaho**.

Hon medverkar i projektet *Dwellers in Agile Cities* som finansieras av Finlands Akademi. Projektet utreder framtida lösningar för urban planering och urbant boende.

Det måste finnas flera olika alternativ för socialt boende för att det ska kunna bli mer tillgängligt.

"Det behövs pionjärer som visar hur man kan göra och lyckas med det. Man kan redan se ganska stora attitydförändringar i Finland", konstaterar Maununaho.

Kompisboende behöver inte längre gälla bara studentbostäder, och det stämplas inte längre som "hippiekollektiv". Till och med barnfamiljer bor i kompisbostäder, och endel hus planeras inkom för gemensamt boende för vuxna.

2 Folk vill delta.

Förra våren fylldes workshoparna i Tammerfors av stadsbor och planerare som var intresserade av att utveckla Hiedanranta bostadsområde. Man diskuterade superkvarter som förenar bostäder, service och arbetslokaler, en levande gata, gemenskapslokaler och -gårdar samt takträdgårdar där man kan odla och producera energi. Kvarteren börjar byggas år 2020–2022.

Precis den här typen av invånar-engagemang i planeringen av bostadsområden, hus och bostäder kommer att vara vanligt i framtiden, menar Katja Maununaho.

De ivrigaste aktivisterna blir själva byggherrar. Framtida invånare kan

starta ett projekt som gruppbyggherre, eller projektet kan startas av en konsult som själv skaffar lämpliga invånare. Man får då ett hus med det utseende och den sociala gemenskap man önskar och ett hem till ett skäligt pris. Avigsidan är att invånarna bär risken för byggprojektet och för kostnaderna.

Det byggs nu stora lägenheter för grupputhyrning på Kronbergsstranden och Degerö. De består av 12–20 kvadratmeter stora rum med gemensamt kök och vardagsrum.

I Travdalen i Vasa byggs ett kvarter för gemenskapsboende, Rio, med 170 bostäder. Byggarbetet påbörjas år 2020.

3

Urbanisering höjer priserna.

Kvadratmeterpriset i tillväxtcentren har skjutit i höjden. Alternativet är att välja ett billigare bostadsområde, dela kostnaderna genom kompisboende eller att nöja sig med en mindre bostad.

”Även ekologiskt tänkande blir allt viktigare: alla vill inte lägga ner en förmögenhet på det materiella”, säger Maununaho.

I hus med social gemenskap utvidgas ens vardag utanför de egna fyra väggarna. SATO:s *StudioKoti*-hus består av ettor, och i bottenvåning- en finns uppehållslokaler där en gemenskaps-koordinator organiserar aktiviteter för invånarna.

Enligt Maununaho är det mycket viktigt att planera de gemensamma utrymmena grundligt så att invånarna faktiskt utnyttjar dem. Det ideala vore att till exempel kombinera vardagliga hushållsgöromål med social gemenskap.

”Att sitta intill tvättstugan, dricka en kopp kaffe och låta barnen leka i rummet bredvid vore en bra kombination. Låt oss slå ihop funktioner som egentligen inte har med varandra att göra.”

4

Äldre saknar stöd.

Det vanligaste finländska enpersonshushållet består av en drygt 75-årig kvinna. Befolkningen i västvärlden åldras med fart, och de äldre bor kvar hemma längre, men ibland är det svårt att klara sig ensam. I olika länder pågår därför försök med att sammanföra olika generationer.

För två år sedan sökte seniorhemmet *Rudolf* i Helsingfors tre ungdomar till hemmet. Hundratals ansökningar kom in. Som ersättning för den billiga hyran fick ungdomarna umgås med sina grannar mellan tre och fem timmar i veckan.

I Wien har man provat på en tandemmodell där bostäderna i kvarteret fördelas parvis på två olika generationer. Ett par kan bestå av pensionärer och en barnfamilj. Invånarparen bor i var sin bostad, men förbinder sig till att stöda varandra: pensionärerna kan bistå med barnpassning, och de unga kan hjälpa de äldre med olika vardags-sysslor. ■

Idéer för gemensamma anskaffningar till husbolaget

I gemensamma projekt lär man känna sina grannar och sparar också pengar.

FÖRMÅNLIGT BREDBAND | Operatörerna erbjuder bredband för husbolag, men telekommunikationsingenjör **Eero Volotinen** från Alberga i Esbo visste att man kan ha det billigare och bättre. Han hittade en operatör som efter förhandlingar gick med på att sälja en företagsanslutning till husbolaget i stället för enskilda konsumentanslutningar. Husbolaget köpte hela ljuskabel-kapaciteten och fördelade den på lägenheterna. De fick en hisnande 1 gigas hastighet i stället för det vanliga 100 mega. Priset var en tredjedel av olika paketlösningar, vilket sparar husbolaget med 1 15 lägenheter tiotusentals euro om året.

LADDNINGSTATION FÖR ELBILAR | Elbilar och laddningsbara hybrider blir allt vanligare, vilket skapar behov för laddningsstationer. I statsbudgeten för år 2018 finns det anslag som husbolag kan ansöka för att göra nödvändiga ändringar i elsystemen. Det finns olika laddare och laddningssystem, och möjligheterna att ta dem i bruk beror på husbolagets eltekniska resurser. Man ska också fundera på hur kostnaderna ska fördelas och hur energiförbrukningen ska debiteras.

SAMHYRD BIL | Många har ganska sällan behov av en bil, och då kan en bil i gemensamt bruk vara en ekologisk och förmånlig lösning. Till exempel VVO:s husbolag i Vanda har en samhyrd bil som servas och administreras av företaget 24Rent. VVO har räknat att den gemensamma bilen ersätter 8–25 privatägda bilar. Bilen reserveras elektroniskt, dörren öppnas med mobilen, och invånarna betalar endast för användningen.

LASTCYKEL | I Jyväskylä experimenterade sex husbolag med elasticyklar för gemensamt bruk. Man bokade cykeln i bokningskalendern och nyckeln fick man ur nyckelförvaret med en sifferkod. Ett av husbolagen tog cykeln i permanent bruk. I husets källare finns en laddningstation för cykelbatteriet.

Sirkka Jääskä (vänster.), Anne Kanerva, Eila Lehtomäki och Rita Lahti besöker ofta Sinikka Löfbackas (stående) invånarklubb.

Text **ANNE KYTÖLÄ**
Bild **MIKKO LEHTIMÄKI**

"Här får man skratta tillsammans"

I kvarteret Lakeankulma i Vasa satsar man på boende i social gemenskap för seniorer.

Ansvarig vårdare **Sinikka Löfbacka** på Diakonianstalten mäter upp kaffe i kaffebyggaren och ställer en blåbärspaj på bordet. Invånarna **Eila Lehtomäki** och **Anne Kanerva** sitter redan till bords när **Rita Lahti** rullar in med sin rullstol. Ett ögonblick senare kommer också **Sirkka Jääskä** in genom dörren. Kärntruppen i Lakeankulmas invånarklubb väntar på trevligheter.

Lakeankulma är ett bostadskvarter bestående av tre bostadsbolag intill Vasa centrum. Husen blev färdiga i augusti i fjol och bebos av folk i alla åldrar i hyres- och ägarlägenheter.

Lakeas samarbete med Diakonianstalten innebär att boendet skiljer sig från livet i vanliga flervåningshus: invånarna kan köpa omsorgs- och hemvårdstjänster, och den sociala gemenskapen är viktig. Diakonianstaltens invånarklubb skapar social gemenskap för husets seniorer. Varannan vecka ordnar Sinikka Löfbacka program med både nytta och nöje, till exempel föreläsningar om hälsa.

Den här gången är det nöje som gäller. Efter kaffet börjar kvinnorna leka burkleken: de får lyfta ett litet föremål ur burken utan att titta vad det är. De ska känna på föremålet och sedan beskriva det för de andra som försöker gissa vad det är.

"Här i invånarklubben är det så trevligt, man får skratta och träffa andra som bor här", säger Anne Kanerva.

Sirkka Jääskä som varit änka i 13 år är av samma åsikt. Många har fått vänner i invånarklubben. Det viktiga med Lakeankulma enligt Jääskä är den trygghet som Diakonianstaltens närvaro ger.

Rita Lahtis bortgångne make var officer och de bodde på olika garnisoner. Då blev hon van vid att alltid vara omgiven av mycket människor. På Lakeankulma njuter hon av att det bor folk i alla åldrar i huset.

"Det måste finnas ljud av liv i huset! Jag blir så arg när gamla människor isoleras i servicehus långt från städernas centrum", utbrister Lahti.

Klubbmedlemmarna planerar redan för sommaren. Då ska de tillsammans så lavendel, ringblommor och sallad på gården.

Rita Lahti är en av de aktiva i huset. Hon bjuder ofta in andra på kaffe eller brunch. Nu har Lahti bett församlingsprästen komma och välsigna invånarnas hem.

"Sen kan vi gå på kaffe."

Sinikka Löfbacka ler. Ett mål för invånarklubben har uppfyllts: en våg av aktiviteter har kört igång. ■

Är du intresserad av en kompisbostad eller vill du ha egen frid?

I diskussionerna på Vasa Elektriskas Facebook-sida ansåg ungefär hälften att gemensamt boende t.ex. i pensionsåldern var en lockande tanke.

"Jag har nog tänkt på ett kollektiv, med släktingar eller vänner."

"Egen frid är viktig."

"Det vore fantastiskt att som pensionär få dela bostad med likasinnade. Dela vardagens glädjeämnen och sorger, och samtidigt ha någon i närheten om något skulle hända. Skulle passa mig utmärkt."

"Rolig tanke, vet inte hur det skulle lyckas i praktiken."

Social gemenskap på bostadsmässan

TEMAT FÖR BOSTADSMÄSSAN i Lojo år 2021 är social gemenskap. På Hiiden-salmiområdet uppförs hus med uppehållslokaler där det ordnas gemensamma aktiviteter för invånarna. Tanken bakom fördelningen av bostäder är att placera till exempel äldre personer och barnfamiljer nära varandra, så att bägge har glädje och hjälp av varandra.

En ny form av grannskap skapar nya yrken. Miia Karppinen uttalar sig entusiastiskt om sitt jobb där hon skapar social gemenskap i ett helt kvarter tillsammans med invånarna.

Yrke: kvartersvärd

Social gemenskap i ett husbolk uppstår inte alltid av sig själv, det behövs någon som uppmuntrar, inspirerar och håller i trådarna. Till exempel Settlement-tibostäderna har i flera av sina hus gemenskapssamordnare, såsom **Miia Karppinen**, som har titeln kvartersvärd.

Hennes arbete i Generations-kvarteret på Busholmen i Helsingfors är ett deltidsjobb som hon sköter mest på kvällar och helger. I hennes jobb ingår bland annat att komma med uppslag om tjänster och aktiviteter och hur de kan arrangeras tillsammans med invånarna samt information om och samordning av utrymmesbokningar.

"Jobbet har långt motsvarat förväntningarna, men det var en överraskning hur många olika former av samarbete det innebär", säger Karppinen.

Utöver att syssla med invånarna har hon ordnat med utrustningen i husets gym och verkstad. Enligt Karppinen har den sociala gemenskapen ganska nyligen tagit form när allt i kvarteret börjar vara klart efter många års byggarbete. Bandträningslokalen börjar snart vara fullbokad.

Kvartersvärderna är till hjälp i synnerhet när den sociala gemenskapen börjar ta form.

"Invånarna är redan nu spända på vad som händer sen när mitt

jobb slutar om två år. Jag har lyckats med jobbet om jag gör mig själv överflödig."

Utöver att göra saker tillsammans innebär social gemenskap att bära ansvar för de gemensamma utrymmena. Det är ofta frågan om små saker. En del brukar lämna kaffet att stå i pannan medan andra tycker att det ska hällas ut genast.

Huset och verksamheten ska alltid reflektera sina invånare.

"Vi har lärt oss mycket till exempel om betydelsen av uppfostran. Vi har alla uppfostrats på lite olika sätt, och det syns i vardagen."

Enligt Karppinen utvecklas den sociala gemenskapen bäst när alla invånare tillsammans diskuterar ansvar och spelregler till exempel i en workshop. Huset och verksamheten ska alltid reflektera sina invånare.

"Det är en lång process att bygga upp en grupp. Innan verksamheten tar form får det koka lite."

Det är viktigt att aktivera och ta med alla, så att det inte alltid är samma människor som deltar.

"Men det är också viktigt att var och en i ett hus med social gemenskap själv får besluta hur mycket hen vill delta." ■

Fira dina misstag!

Kreativiteten blomstrar i en omgivning där man får experimentera och misslyckas. I ett företag där man inte får göra tabbar föds heller inga innovationer. Så tänker direktören för nya InnoLab vid Vasa universitet Mari K. Niemi.

Text **ANNE LUHTALA** Bild **MIKKO LEHTIMÄKI**

Tänker du att innovationer är endast för ingenjörer, eller att man ska vara en Oppfinnar-Jocke för att skapa nytt?

Det tankesättet vill **Mari K. Niemi**, 43, direktör för forskningsplattformen InnoLab vid Vasa universitet, utmana. Att innovera tillhör alla.

Niemis hjärtesak är att uppmuntra forskare att kraftfullare ta itu med utmaningar i samhället och få till stånd förändringar i stället för att bara analysera dem. InnoLab för ihop forskare från olika områden till samma bord och bjuder också in näringslivet. Niemi är övertygad om att de största snilleblixterna föds ur ett samarbete.

Ofta faller pusselbitarna på plats just då när man låter tankarna vandra.

"Innovationer är alltid också världsförbättring på sitt sätt – man gör någonting bättre än förr eller hittar en lösning på ett problem."

Niemis senaste fascination är micro solar dome eller en mikrokupollampa som för in solljus i kåkarna i Indiens slumstäder och ger barnen möjlighet

att göra sina läxor också på kvällen. Idén såg dagens ljus när en indisk expert på förnybar energi under sitt Finlandsbesök såg några kupolformade takfönster.

Det kan uppstå något nytt när man för samman helt olika människor. En humanist och en programmerare talar kanske inte samma språk med en gång, men viktigare är, tycker Niemi, att identifiera det som de har gemensamt: en vilja att lösa samma problem.

"Människan lär sig nya saker i en växelverkan. När vi har att göra med människor som kan helt andra saker än vi, öppnar sig vår egen värld bredare."

Viktigast i ett teamarbete är att tillåta andra att ha olika tankar. Det är okej att vara kritisk, men inte fördomsfull.

"Att jag inte förstår med en gång kan snarare visa min trängsynthet än att den andra har fel."

Både universitet och företag vill nå resultat, men man skjuter inga mål om man bara håller hårt i klubban. Arbetet ska vara målmedvetet, men kreativitet kräver också frihet.

Niemis teser lyder: bort med rigid planering, stel marschordning och attityden "så har vi alltid gjort". Man ska inte förälska sig för mycket i ramar och

strukturer. Kreativitet lever och frodas i en omgivning där man får prova sig fram, gå vilse och misslyckas. En organisation som inte tål misstag skapar inte heller något nytt. Blir det en miss ska man lära sig av den och inte fråga efter vem som gjorde fel.

"Det är skäl att fira såväl egna som andras misstag: då har ni ju fått värdefull information om vad som inte fungerar för att lösa ert problem."

Ett innovativt sinne frodas när man är modig, lekfull och vågar bryta gamla mönster. Ibland lönar det sig att ta ett djärvt kliv in i en obekvämlighetszon. Eller bara göra ingenting ett tag.

"Jag rekommenderar uttråkning. De som har ett hektiskt tankearbete ska också ha tid för att inte göra något målinriktat. Ofta faller pusselbitarna på plats just då när man låter tankarna vandra."

Önskar man ge näring åt sin innovationsförmåga finns det en sak framför alla andra: nyfikenhet.

"Intressera dig för saker som inte har någonting med din värld att göra. Då utsätter du dig för nya människor och situationer. Du kan börja med att äta lunch tillsammans med en kollega vars arbete du inte vet någonting om." ■

Mari K. Niemi

Doktor i statsvetenskap
och docent i politisk historia
med inriktning på media och
kommunikation.

Började som direktör för
forskningsplattformen
Innovation and Entrepre-
neurship InnoLab vid Vasa
universitet i februari. InnoLab
sysslar med internationell
forskning och utvecklar nya
innovationer för olika områden
i samarbete med företag och
organisationer.

Har tidigare arbetat vid
Centret för riksdagsforskning
vid Åbo universitet och som
gästforskare i Spanien och
Skottland.

Redigerat tillsammans med
Topi Houni boken *Media ja
populismi. Työkaluja kriittiseen
journalismiin* (Media
och populism. Verktyg för
kritisk journalism), som
utkommer i maj på finska
på förlaget Vastapaino.

Grönt gör gott

Grönt är en megatrend som gör sig märkbar i inredning, mat och även arkitektur. Och inget konstigt med det – grönt skapar välbefinnande, och man vet att det till och med bär en lyckobakterie i jorden.

Text **MARIIA SARILO**

6^x Låt hemmet grönska!

Vi har samlat sex enkla tips på hur du får in mer grönska i heminredningen.

1 Att se en planta växa från ett frö eller en stickling är belöande. Ett avklippt mjölkpaket är ett enkelt val som odlingskärl. Ett miniväxthus av glas är ett estetiskt alternativ.

HAR DU BLIVIT FÖRTJUST i köksodling eller gripits av en längtan efter att ständigt skaffa nya grönväxter?

Du är inte ensam om det.

Grönt är en megatrend som gör sig gällande till och med på arbetsplatsen. Växtväggar börjar vara en vanlig del av kontorsinredningen. Helsinki Think Company arrangerade nyligen en tävling som TaimiWall kammade hem vinsten i. Deras modulbyggda odlings-system gör det lätt att ha växtväggar också i hemmet.

Forskare agr.dr. **Erja Rappe** är glad över växttrenden.

”Det är väldigt positivt med mera grönt inomhus. Under en tid var stämningen mot grönväxter nästan fientlig eftersom alla problem med inomhusluften, som berodde på byggfel, skyldes på växter, vilket var helt tokigt. Växterna fuktar och renar luften och inverkar positivt på hälsan och framför allt på människans psykiska funktionsförmåga.”

Rappe har forskat länge kring hur gröna miljöer påverkar människors hälsa

och välbefinnande. I sin doktorsavhandling undersökte hon miljön i ett äldreboende. Forskning visar att människor som har gröna växter i hemmet känner sig lyckligare, mer tacksamma och aktiva än genomsnittet.

”Det är ett mätbart faktum att nivå av stresshormonet kortisol sjunker när man har kontakt med växter. Ju mer det här undersöks desto fler intressanta fakta kommer fram. Just nu pratas det mycket om mikroben *Mycobacterium vaccae* som lever i jorden. Den kallas

2 Airplants eller luftplantor är just nu det trendigaste inom gröna växter. De behöver ingen jord och gör sig fint till exempel i växtuppsättningar. På bilden ser du *Tillandsia ionantha* eller nåtillandsia och *Tillandsia seleriana*.

MARILIA SARILLO

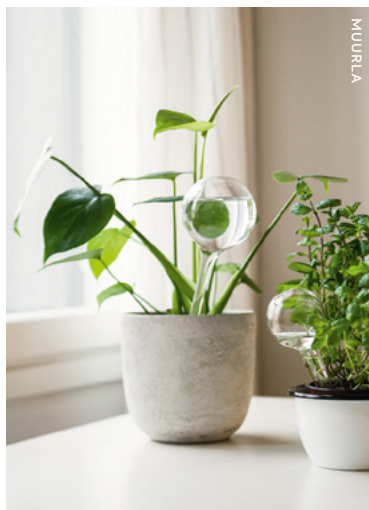
FOTOLIA

FOTOLIA

3 Grönväxter passar fint in i inredningen överallt där det finns ljus: i bokhyllan, i hallen, på nattduksbordet eller varför inte i badrummet?

4 Amplar har gjort en comeback inom inredning efter en lång frånvaro.

MUURLA

5 Ett bevattningsglas är en behändig växtvakt när du är bortrest. En aningen mindre attraktiv lösning är att klippa av en plastflaska och sticka den i jorden med halsen nedåt.

TREGREN

lyckobakterie för att den främjar utsöndringen av serotonin."

Den goda nyheten är att växternas lyckoeffekt inte är kopplad till mängden. Man behöver inte ha en hel trädgård för att få sin beskärda del av lyckan. Redan en enkel krukväxt på arbetsbordet eller i hemmet påverkar positivt. Det är faktiskt så att ju färre växter man har i sin omgivning desto större skillnad gör även ett litet tillskott av grönska.

"Redan en enda grönväxt ger en ökad känsla av kontroll och förebygger depression – jag vattnar den här växten, jag behövs."

Bland de nyaste uppfinningarna inom grön-trenden är till exempel en hemträdgårdsbelysning som styrs med mobilen och amerikanska kontorsträdgårdar som anställda kan sköta och skörda om de vill. För företaget kan en trädgård till och med vara en rekryteringsfördel.

"Men det bästa med att odla är att det är en billig fritidssyssla som återspeglar ett hållbart levnadssätt. Det kan vara så enkelt som att ta en lök som börjat gro i kylskåpet och sätta den i ett glas vatten och låta skotten växa.

Det finns alltså ingen anledning att låta bli att försöka! ■

6 En köksträdgård för vattenodling och en växtlampa håller örter vid liv länge och lämpar sig också för plantodling.

Mikael Blomberg har byggt modellfartyg i närmare 50 år. På bilden Fennias stäv som är under reparation eftersom den av misstag blev sned. Blomberg jobbade på Fennia under åren 1989–1990. Fennia har numera skrotats.

Text ANNE KYTÖLÄ Bilder MIKKO LEHTIMÄKI

"När jag fått ett skepp färdigt måste jag genast börja bygga på nästa"

Sjömannen Mikael Blomberg, 55, från Vasa
tillbringar flera kvällstimmar med att
bygga modellskepp. Kärleken till havet och
fartyg föddes redan när han var liten.

Mikael Blomberg studerar gärna fartygshistorier på nätet. SS United States, byggd på 1950-talet, har hastighetsrekordet i Atlantöverfart. Den kom upp till 35 knop. Nu ligger fartyget och rostar sönder i Philadelphia.

Isbrytaren Sisu assisterar Wasa Star utanför Vasa. Isen görs av torrströ från hamsterburen, sågspån, sand och vit målarfärg.

Avslöja din passion!

Ska vi berätta om din favoritsysselsättning i nästa nummer av Nette? Vilken hobby gör dig lycklig? Skicka in en kort beskrivning av din passion och dina kontaktuppgifter till nette@vasaelektriska.fi.

För modellbygget behöver man balsaträ, plast, lim, tändstickor, nålar, tunn ståltråd, målarfärg och pensel.

"Jag var två år gammal när vi flyttade från Vasa centrum till Vasklot hamn. Som barn kunde jag sitta på strandstenarna flera timmar i sträck och titta på fartyg. I min barn-dom fick man röra sig fritt på hamnom-rådet. Jag och mina kamrater lekte där och följde med när skeppen lastades och lossades. Hamnarbetarna kände oss.

Modellbygge började intressera mig när jag i ett skåp hittade ett modell-fartyg som min far hade byggt. Jag var 7 eller 8 år gammal. Pappa hade väl lagt undan fartyget för att jag inte skulle ha sönder det när jag lekte. Han byggde de två första fartygen åt mig, sen började jag bygga själv. När jag väl kommit i gång blev det skepp på löpande band.

Jag sparade mina veckopengar och tog dem till den legendariska affären Pallo-Palo vid torget i Vasa. Det var modellbyggarens himmelrike.

Min fru tycker att jag håller på och bygger hela tiden, men egentligen är det en vinter-hobby. På sommaren har jag inte tid eftersom jag har två sommarstugor, två träbåtar och en gård som ska skötas.

*"Ibland måste min fru
mana på mig om
vi ska gå någonstans
och jag bara bygger."*

Jag är överstyrman på Baltic Princess som går mellan Åbo och Stockholm. Vanligtvis är jag en vecka på sjön och en vecka hemma. När jag är hemma springer jag ofta ärenden på förmiddag-arna och hänger mig åt modellbygge på kvällarna. Det går åt kanske tre kvällar i veckan, några timmar per kväll. När jag fått ett fartyg färdigt måste jag snart börja med ett nytt. Annars får jag en känsla av att jag inte riktigt vet vad jag ska göra. Inte kan man springa i skogen

hela tiden heller, även om jag rör på mig mycket.

Jag bygger modellfartygen hemma i mitt arbetsrum. Ibland tar jag med min hobby till jobbet, och målar fartygen vid skrivbordet i min hytt efter arbetsskiftet.

Modellbygget ger mitt liv innehåll på vintern när allt annars är ganska stillastående. Under de andra årstiderna finns det mycket annat att göra.

Ibland måste min fru mana på mig om vi kommit överens om att gå nå- gonstans och jag bara sitter och bygger. Men jag gör ändå allt som min fru ber mig om.

När jag börjar bygga ett nytt fartyg letar jag först upp ritning-arna på nätet. Jag beställer också nästan alla tillbehör där. För några år sen hittade jag en tysk kille som gör dekaler, fartygens namnskyltar, åt mig.

Först skalar jag ner fartygsritningar-na till en mindre storlek. Sen skär jag ut delarna av balsaträ och plast. Skrovet bygger jag först. När det har fått sin form börjar jag med däck. Fartyget byggs våning för våning. Det trevligaste arbetsskedet är att måla, eftersom man då vet att det snart är klart.

En modellbyggare måste ha tålmod. Man måste orka sitta och knäpa. White Rose, till exempel, höll jag intensivt på med i ett par veckor. Jag har inte tåla-mod nog att bygga över en meter höga modellfartyg eftersom de har så många små detaljer. Jag lyfter på hatten för sådana som orkar pillra med ett fartyg i flera år.

Hobbyn kräver stadiga händer. I synnerhet målandet är ett petnoga göra. Jag märker att jag ofta håller andan när jag försöker vara försiktig med penseln.

Nuförtiden känns modellbygget svårare än när jag var ung. Förre kunde jag bygga fartygen i ganska svagt ljus. Nu behöver jag läsglasögon, en bra arbetslampa och förstoringsglas.

Mikael Blombergs tips till modellbyggare

"Nätet är en utmärkt källa för modellbyggare. Där hittar man till exempel fartygs-ritningar."

"Innan du börjar ska du kolla att du har allt material du behöver och att du har rätt målarfärg. Det är retfullt när du klockan tio på kvällen märker att den gula färgen inte är av rätt nyans."

"Reservera tid för byggandet och lär dig tålmod. Fartyget blir inte färdigt på en kväll, eftersom limmet och färgen måste få torka mellan olika arbetsskeden."

Jag har aldrig fört bok över hur många fartyg jag byggt. Men jag har byggt mer än hundra flyg-plan också, och fartygen är nog många fler. Platsbristen kommer ganska snabbt emot. En del av mina arbeten finns där-för på Vasa sjöfartsmuseum och på Vasa bil- och motormuseum.

Härnäst skulle jag kanske vilja bygga Silja Europa där jag jobbade i 17 år. Och jag kommer säkert också att bygga min nuvarande arbetsplats, Baltic Princess.

Min hobby har gett mig många bekanta utomlands. På Facebook är jag med i många grupper med likasinnade personer. Vi utbyter idéer och tips, och lägger ut bilder på fartyg som vi byggt.

I diskussionerna märker man ganska snabbt vem som jobbat på däck och vem som jobbat under däck på ett fartyg. De som jobbat i maskinrummet har vanligtvis inget minne av färgen på fartygsdäcken." ■

Text **ELINA VIRONEN**
Bild **MIKKO LEHTIMÄKI**

Elnätet får nya hjärnor

*Ravera har installerat nya "hjärnor" i Vasa Elnäts transformatorer under de senaste två åren. De är ett steg mot ett intelligent elnät, säger **Aimo Latvala**, verkställande direktör för Ravera.*

Namn: Aimo Latvala
Arbete: vd för Ravera
Utbildning: elingenjör
Familj: hustru och barn på 3, 6 och 8 år
Fritidsintressen: gym, fotografering, bättniv

1 Vilken nytta gör ett intelligent elnät?

"Strömbrottet blir kortare eftersom intelligenta transformatorer kan avgränsa felområdet på några tiotal sekunder. I ett traditionellt elnät tar det mycket längre tid.

Ett intelligent elnät kan också hjälpa till att minska förbrukningen och elräkningen. Jag är övertygad om att elpriset i framtiden mer och mer följer efterfrågan och tillgången. När konsumtionen är låg eller produktionskapaciteten hög, är elen billig. Däremot stiger priset kalla vinterdagar när efterfrågan är på topp. Hushåll i Finland har redan smarta apparater som automatiskt köper in el när den är som billigast. Det intelligenta elnätet gör det också möjligt att sälja egenproducerad el till elbolaget. Vi har installerat tvåvägsmätare som behövs för detta hos kunder som har solpaneler."

2 Vilket utvecklingssteg inom elnät väntar du speciellt på?

"Att långtidslagring av el blir så kostnadseffektivt att även privatpersoner året om kan använda den el de producerar med solpaneler på sommaren. För närvarande skulle en årskonsumtion kräva väldigt stora batterier och så enorma solpaneler att inte ens en lottovinst skulle täcka priset på dem."

3 Hurdan elkonsument är du?

"Vår familj förbrukar ganska lite el, och el är relativt billigt så vi tänker inte så mycket på det. I en barnfamilj går tvättmaskinen när det behövs. Vi badar bastu när vi har lust – inte när elen är billigast. Fast inte är vi speciellt bastutokiga, vi badar en eller två gånger i veckan."

Ett 30-tal av Vasa Elnäts 2 500 transformatorer har redan fått hjärnor. I år växer antalet med drygt ett tiotal.

Tummen upp eller ner?

Vad tycker du om förnyade Nette? Hur känns tidningen? På vasaelektriska.fi/tummenupp kan du säga din åsikt. Bland alla som svarar lottar vi ut ett paket med Emendo-bastuprodukter värda cirka 50 euro. Svara senast 29.4.2018.

Vi kan energi!

KONSUMENTER med bra energiläskunnighet vet hur man sparar energi. De är vanligen välutbildade, oftare män än kvinnor och vill gärna veta mer om energi.

42%

av kunderna hos Vasa Elektriska och Vasa Elnät fick betyget "goda kunskaper" i undersökningen om energiläskunnighet.

Källa: Vasa universitets enkätundersökning i april-maj 2017. Vasa Elektriskas och Vasa Elnäts kunder hade möjlighet att delta.

SÅ TAR DU HAND OM

Din frys

Din frys får ett längre liv när kompressorn inte behöver arbeta i onödan.

1 | Följ placeringsanvisningarna.

Kylaggregatet får hårdjobba om frysen står vid sidan av en spis eller i direkt solljus. I vått och kallt, till exempel på en balkong, utsätts frysen däremot för funktionsstörningar. Kan luften cirkulera kring frysen belastas inte kompressorn orimligt.

2 | Kyl inte för mycket. -18 grader är en lämplig temperatur för infrysning av mat. Överkylning belastar kompressorn i onödan.

3 | Kyl ned frysen först om du fryser in mer än tre kilo. Koppla på infrysningen i god tid och låt produkterna du vill frysa in kyla ned först. Ta hem kylvaror från butiken i en kylväska.

4 | Förpacka väl. Dåligt förpackade varor och porösa förpackningar släpper ut vattenånga som bildar rimfrost på ytorna i frysen. Rimfrosten gör att kylan

Tänker du skaffa ny frys inför sommarens infrysningssäsong - kom ihåg att välja en med bästa möjliga energiklass.

FOTOLIA

förflyttar sig långsammare från kyl-elementen till varorna.

5 | Frosta av regelbundet, om du inte har en frys som gör det automatiskt. Det är dags att avfrosta när rimfrostsiktet är cirka en centimeter tjockt, dvs. ungefär en gång om året.

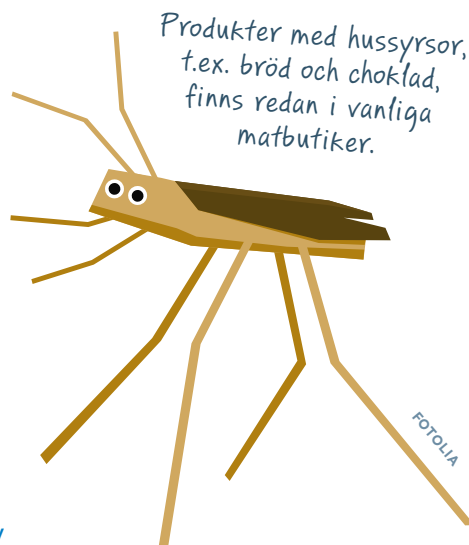
6 | Håll tätningarna rena. Smutsen gör dem sköra och då slipper kylan ut. Dammsug också kondensatorn så belastar dammet inte maskineriet och orsakar inte brandrisk.

Tipsen gavs av forskare Tarja Marjomaa på TTS - Työtehoseura.

Trendig energi

HÖR DU TILL DEM som fått smak på den trendiga insektmaten? Vill du ladda upp med extra energi inför våren är kanske hussysror något för dig. Hälften av vikten av rostade hussysror kommer från protein, vilket är dubbelt så mycket som i kyckling. Dessutom innehåller syrsorna rejält med nyttiga fettsyror, kalcium, järn, vitamin B12 och fibrer. Hundra gram syrsor ger en mäktig energiladdning: över 500 kilokalorier.

Källa: EntoCube Oy

FOTOLIA

Blåsten producerades
av Woodpecker Film.

Filmstjärnan i Blåsten

HAR DU SETT Vasa Elektriskas reklamfilm "Blåsten" på tv? De flesta av de som blåser vindkraft i filmen är vanliga Vasabor. Personen som får hatten avblåst är **Hanna Mellberg**, 33, från Vasa student-teater Rampen. Hon avslöjar att inspelningsdagen faktiskt var ovanligt vindstilla för Vasas förhållanden. Scenen gjordes med vindmaskin och det behövdes metasp och lina

för att få hatten att flyga i rätt riktning.

"Vindmaskinen var en häftig upplevelse. Man kände sig som en stjärna i Eurovisionen!" berättar Mellberg.

Se filmen på vasaelektriska.fi/blasten.

Just nu söker vi mammor och små barn som vill uppträda i vår nästa reklamfilm. Hör av dig senast den 16 april till katriina.holma@woodpeckerfilm.fi.

Följ oss i sociala medier!

I februari gick diskussionen het på Vasa Elektriskas Facebook-sida om nödvändigheten av ett smart kylskåp.

Vad får männe vågorna att gå höga härnäst? Ta del av energin på Vasa Elektriskas Instagram och Twitter också!

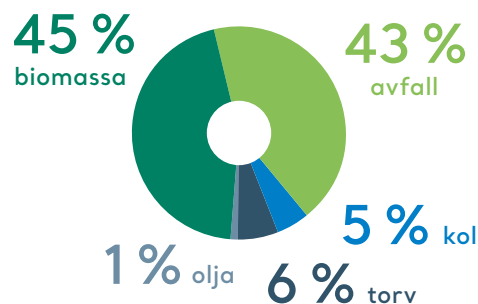

FOTOLIA

Den grönaste värmen!

VASA ELEKTRISKAS FJÄRRVÄRME var 2017 grönare än någonsin. Nästan 90 procent av fjärrvärmen producerades med förgasning av biomassa och förbränning av avfall. Både förgasningsanläggningen i Vasklot och Westenergys avfallsförbränningsanläggning uppnådde produktionsrekord. Andelen kol minskade från 20 procent 2016 till fem procent i fjol. Målet är att avveckla användningen av kol i fjärrvärmeproduktionen helt och hållet.

Vasa Elektriskas fjärrvärme år 2017:

Energihajp på topp!

DE TIO MEST LOVANDE uppstartföretagen inom energibranschen kommer till Vasa i mitten av april när företagsacceleratorn EnergySpin kör igång för andra gången. Acceleratorn är ett tio veckors program där företagarna tränas i bl.a. produktutveckling, kommersialisering och speciellt finansiering. Vasa Elektriska är ett av samarbetsföretagen i EnergySpin.

Företagsacceleratorn har väckt stort intresse överallt i världen. Antalet ansökningar uppgick till 120, och de kom från såväl Europa, Asien, Afrika som Nord- och Sydamerika. Bland dem fanns ett tiotal företag med finansiering i miljonklass.

Marko Kuokkanen från EnergySpin berättar att programmet var en ännu större succé än förväntat.

"Hajpen kring energibranschen, till exempel konkurrensen om Teslas batterifabrik och Wärtsiläs samarbete med **Elon Musks** rymdföretag SpaceX, har säkert hjälpt oss i mål", säger Kuokkanen.

"Jag njuter av lugn och ro i eget hem"

Längdhopparen **Kristian Bäck**, som fyller 22 i sommar, bestämde sig att det var dags att sätta fötterna under eget bord. Han flyttade till sitt första egna hem i januari.

Text **ELINA VIRONEN** Bild **MIKKO LEHTIMÄKI**

Berätta om ditt nya hem.

"Jag njuter av att vara hemma i lugn och ro. Jag bor i en hyrestvåa på 50 kvadratmeter i Brändö i Vasa. Min flickvän bor i Sibbo och besöker mig ibland. Det är faktiskt hon som till största delen har inrett min lägenhet. Men soffan valde jag själv. Den är också min största investering i hemmet hittills. Jag har inte hunnit skaffa tvättmaskin ännu så jag tar med mig tvätten till mamma om jag gör ett besök under helgerna.

Min vardag har inte förändrats mycket efter att jag flyttade hemifrån. På morgonen tränar jag, och sedan är det skolans tur. Jag läser till tradenom, men just nu har jag bara en lektion per dag för att jag ska hinna vila före kvällsträningen. Om jag vill komma till toppen måste jag leva som en toppidrottare.

Jag har alltid bott i egna hemshus, så det tar tid att vänja sig vid ljud från andra lägenheter. Huvudsaken är att det är tyst på nätterna och grannarna inte är uppe och festar. Det är en klyscha, men en idrottare utvecklas i sömnen.

Jag hinner visserligen inte vara hemma så mycket – jag kommer

hem mest för att sova, och mellan träningarna ligger jag på soffan. I synnerhet på sommaren är jag mesta tiden utomlands på idrottsläger, men mellan lägren är det alltid trevligt att återvända till eget hem."

Kom du ihåg elavtalet när du flyttade?

"När min flickvän och jag kom hit för att städa före inflyttning märkte jag att lamporna inte gick att tända. Det var först då jag fattade att jag inte hade tecknat elavtal! Nu är det ordnat och lamporna lyser i taket."

Vad har du för mål för sommarsäsongen?

"Sommarens huvudmål är Europamästerskapen i Berlin. För att komma dit måste jag uppnå mitt eget rekord, 7,95 meter, i kvältävlingarna. Jag tror hårt på att det lyckas för jag har redan hoppat så långt två gånger tidigare. Vi får se senare mot sommaren vilka andra tävlingar jag deltar i. I Vasa hinner jag knappast hoppa i sommar."

Kristian Bäck, som sponsras av Vasa Elektriska, drömmer om ett OS-guld.

SKA DU FLYTTA?

Teckna elavtal i god tid innan du flyttar. Om det ändå går som för Kristian, är det ingen fara. Elen kan kopplas in även med kort varsel. För ytterligare information se vasaelektriska.fi/nyadress.

För Emendos ägare
Timi och Teemu Finne
var det självklart
att bli företagare,
eftersom nästan alla
andra i släkten också
är företagare.

Ett jobb med doft av bastu

Vasabröderna Teemu och Timi Finne vill ge finländarna en känsla av välbefinnande. Deras företag Emendo är känt för sina sköna bastuprodukter.

Text **ANNE KYTÖLÄ** Bilder **MIKKO LEHTIMÄKI** och Emendo

När du stiger in på Emendos kontor vid Handelsplanaden i Vasa möts du av en vägg full av produkter som du sett i många affärer: randiga bastukuddar, bastuhinkar, fotbadsalt, Lilla My-bastuhattar och Mumin-pappan-sittunderlag. Bastu- och baddofterna lockar till att andas in toner av eukalyptus, björk, salmiak, tjära.

”Vår mission är att ge en känsla av välbefinnande. Bastun ger avkoppling i sig, men vi vill spåda på ytterligare. Dofterna och våra övriga produkter skapar extra välbehag och frid i dagens stressiga livsmiljö”, säger Emendos försäljnings- och marknadsföringsdirektör **Teemu Finne**.

På Vasakontoret jobbar man med försäljning och marknadsföring, planerar nya produkter och sköter relationer till

underleverantörerna. Produktionen sker för det mesta på olika håll i Finland.

”Största delen av våra cirka femton främsta underleverantörer har framställt produkter för Emendos varumärke ända sedan företaget grundades”, förklarar produktionschef **Timi Finne**.

Gamla favoriter och nya experiment

Teemu, Timi och deras far **Mikael Finne** köpte Emendo av företagets grundare år 2007.

”Vi letade efter ett företag som idkade partihandel, som hade egna produkter och ett starkt varumärke. I det skedet var produkterna inte så viktiga, det var varumärket som var viktigt”, säger Teemu Finne.

Varumärket är viktigt, eftersom det är lättare att ta fram nya produkter under ett känt varumärke. Bröderna Finne och produktchef **Johanna Vuorinen** håller varje vecka ett möte där de funderar och diskuterar nya produkter som företaget kunde erbjuda bastubadare.

Eukalyptus är Emendos populäraste doft. En del av de eteriska oljorna i produkterna importeras, men buteljeringen sker i Finland.

”Naturenlighet är vår konkurrensfördel”, sammanfattar bröderna.

Teemu Finne avslutar precis ett samtal med en kund. Den här tiden på året förhandlar man redan om på vilket sätt Emendos produkter ska synas i december i varuhus runtom i landet.

Tre envisa företagare

Bröderna Finne erkänner glatt att de ibland blir tvungna att förhandla med varandra för att hitta en gemensam linje. Fadern och bröderna anser sig alla vara så envisa att det inte känns lätt att ge upp sina egna åsikter och idéer.

”Men vi är alla också mycket rationella så samsen infinner sig ändå alltid. Det goda med små oenigheter är att allting då ses från många olika synvinklar”, konstaterar de.

Det stör inte bröderna att de hela tiden har företaget i tankarna.

”Jobbet förpliktar, men vi är ändå fria att jobba på vårt eget sätt. Jag tycker det är det bästa med att vara företagare”, säger Teemu Finne.

Lillebror är av samma åsikt och tillägger att det känns extra bra när man lyckas med något.

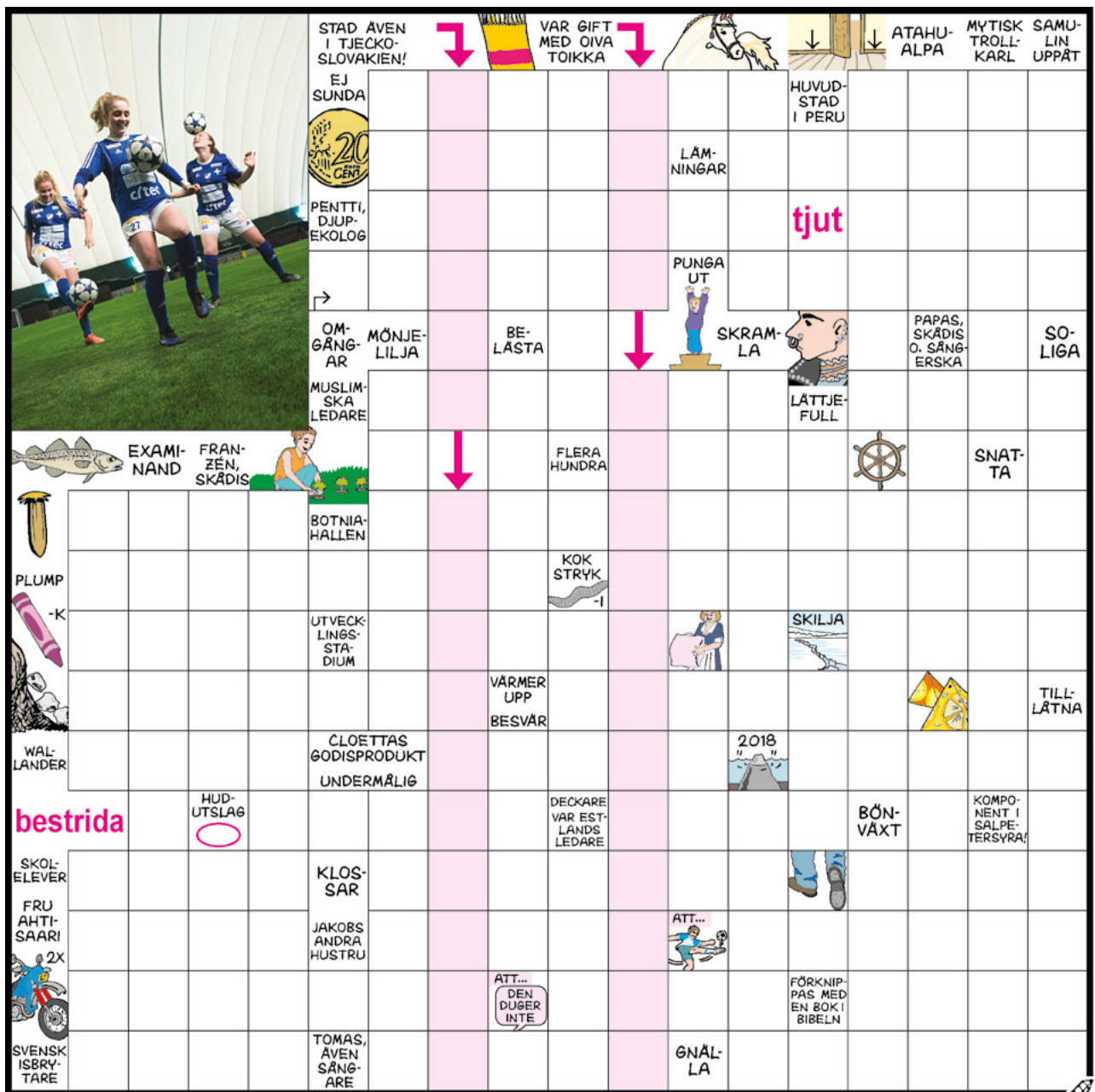
”Och även om vi i början tyckte att varumärket var det viktigaste, fick vi fina produkter som bonus. Det känns riktigt bra när man vet att konsumenterna njuter av dem.” ■

EMENDO OY är marknadsledare för bastuprodukter i Finland. Sedan hösten 2017 har företagets produkter sålts även i Norge och Sverige. Emendo är kund hos Vasa Elektriska.

TVÅ SÄSONGERS TAKTIK | Under årens lopp har Emendos sortiment vuxit till hundratals bastu- och välmåendeprodukter. Nya produkter kommer ut på marknaden till sommaren och julen. Nästa sommars två nya bastudofter hör samman med festligheterna under högsommaren.

www.sanaris.fi / konstruerat av Alf Simberg, layout Heli Kärkkäinen

NAMN

NÄRADRESS

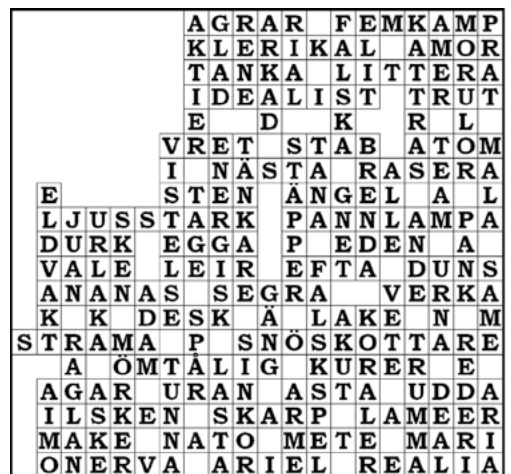
POSTNUMMER OCH -ORT

TELEFON

Skicka ditt svar senast **30.4.2018** till adressen: nette@vaasansahko.fi eller "Nette-Korsord" Vasa Elektriska Ab PB 26, 65101 Vasa

Vi lottar ut två prispaket bland alla som skickat in rätt lösning på korsordet: **Vasa Elektriskas tygkasse och Finlaysons Reilu-bad-lakan** (värde: cirka 30 €).

Föregående Nette-korsords vinnare: Sverre Slotte, Vasa Tuula ja Anders Knip, Kvevlax

Ramensoppa i bästa sparristider

Förutom att sparris är underbar vårmat är den ofta den stressade kockens bästa vän. En trendig ramen av grön sparris med nudlar blir färdig på så gott som en kvart.

Recept **HANNA HURTTA** Bild **MARI LAHTI**

Förberedelser: Koka äggen, skala och halvera dem. Äggen kan vara mjuka, men inte rinnande. Låt frysärtorna tina – på sommaren använder du naturligtvis färska ärtor. Finhacka vårlökar och färska örter. Skölj babyspenat och skiva rädisor.

Koka buljong: Finhacka vitlöksklyftor och riv ingefära. Häll en skvätt olja i kastrullen – sesamolja ger en trevlig asiatisk arom – och fräs vitlök och riven ingefära i den varma oljan några minuter. Häll höns- eller grönsaksbuljong i kastrullen och tillsätt stjärnanis. Koka upp och låt småkoka på svag värme omkring tio minuter.

Tillred sparrisen medan buljongen kokar: Grön sparris behöver inte nödvändigtvis skalas. Bryt bara av den träaktiga rotändan ett par centimeter och skär sparrisen i bitar.

Koka nudlar och sparris: Koka upp risnudlarna och låt vattnet rinna av enligt anvisningarna på förpackningen. De är färdiga på ett par minuter. Lägg samtidigt sparrisbitarna i den kokande soppbuljongen, de är också färdiga på några minuter.

Servera soppan i portions-skålar: Krydda buljongen med soja- och fisksås. Fördela nudlarna i fyra skålar. Lägg spenat, rädisor, ärtor, vårlök och ägghalvor överst. Häll till sist den heta buljongen och sparrisen i skålarna. Dekorera med finhackade örter och chili och servera genast med limeklyftor.

För fyra personer:

2 vitlöksklyftor
2 cm färsk ingefära
2 msk oliv- eller sesamolja
1 ½ l höns- eller grönsaksbuljong
3 stjärnanis
2 msk ljus sojasås
2 tsk fisksås
ett knippe färsk grön sparris
5–6 rädisor
225 g risnudlar
4 ägg
2 dl ärtor
ett par nävar färsk spenat
ett par vårlöksskaft
färsk basilika, koriander och chili
limeklyftor

Grönt!

Sparrissäsongen börjar i april och tar fart mot försommaren.

Grönsakerna i ramensoppa kan varieras enligt tycke och smak.

WASA OPEN AIR

4.8.2018 • VASA

PET
SHOP
BOYS

WASAOOPENAIR.FI • FB.COM/WASAOOPENAIR

Delta och vinn ett VIP-paket till sommarens bästa gig i Vasa!

LOTTERI
FÖR DIG SOM
ÄR VÅR KUND

Vi lottar ut fem VIP-paket bland våra kunder. Paketet innehåller två VIP-biljetter till evenemanget & övernattnig för två i ett av Sokos Hotel Vaakunas temarum.

Läs mer och delta:
vasaelektriska.fi/kundbonus

Regler: Du som är Vasa Elektriskas kund kan delta i lotteriet under tiden 26.3–1.6.2018. I priset ingår två VIP-biljetter till evenemanget Wasa Open Air 4.8.2018 samt hotellövernattning med frukost för två 4–5.8.2018. Värde 480 €. Vinnarnas namn publiceras i våra sociala kanaler. Läs mer detaljerade regler för lotteriet på vasaelektriska.fi/lotterier.